

Kepez Hidroelektrik Santralının Satılması

Antalya ve Havalisi Elektrik Anonim Ortaklığı 1960 dan önce kurulan devlet ortaklıklarından biridir, sermayesi 30 milyon TL. olan bu ortaklığın % 86 sı Etibank'a ait idi.

1964 yılında çıkarılan «İktisadî Devlet Teşekkülleri ve İştirakler» hakkındaki 440 sayılı kanun şu hükmü getirmişti:

«Sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan kuruluşlar iktisadi devlet teşekkülü sayılır... özel sektör payı % 50 nin altına düşen anonim ortaklıkları, paylarını üç yıl içinde % 50 nin üstüne çıkarmazlarsa bunlar, iktisadi devlet teşekkülü haline getirilir.»

Bu hükmün birinci kısmına göre Antalya ve Havalisi Elektrik A. O. bir iktisadi devlet teşekkülü idi ve bu niteliği ite Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun da denetimine tabi bulunuyordu. Ortaklık halen Kepez Hidroelektrik santralını işletmekte ve yılda 5 Milyon TL. civarında kâr sağlamaktadır. Gelecekte bu karın azalması göyle dursun artması beklenmektedir. Bu durum karşısında devletin çıkan, 440 sayılı kanuna göre bunu derhal iktisadi devlet teşekkülü haline getirmektir. Ancak tutulan yol tam tersi olmuş, Etibank ortaklıktaki payını, <% 50 nin altına düşürmek için, mevcut hisse senetlerinin bir kısmını 1969 yılı içinde satmıştır. Hem de bu satış halka değil, Adana ağalarının hakim olduğu Çukurova Elektrik A. O. na yapılmıştır.

440 sayılı kanuna göre kurulan ve hazırladığı raporlar Maliye Bakanlığına sunulmuş bulunan «İktisadi Devlet Teşekkülleri Reorganizasyon Komisyonu» bu ortaklığın iktisadi devlet teşekkülü haline getirilmesini tavsiye etmişti. Bundan başka Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu da bu satışın durdurulması için bir ara raporu düzenlenmişti. Bütün bu yükselen seslere rağmen Etibank yine bildiğini okumuş ve bu önemli kuruluş devletin elinden ve kontrolundan çıkarılmıştır.

Gerek Hükümetin ve gerekse Etibank'm bu tutumunu anlamak cidden güç, çünkü satış Etibank'ın Yönetim Kurulunun karan ve bir hükümet kararnamesi ile tekemmül etmektedir. Bildiği gibi bir yandan bu satış işi gelişirken Hükümet elektrik sektöründeki dağınlığı önlemek amacıyla Türkiye Elektrik Kurumu Kanun Tasarısını Millet Meclisine sunmak üzere gözden geçirmekte idi.

Dağınlığı önlemek isteyen bir hükümetin aynı anda dağınlığı teşvik etmesini nasıl izah edebilirsiniz? Flakat asü anlagılmıyan tutum yine de Etibank'm tutumudur. Çünkü bir kere Etibank 440 sayılı kanuna göre «özerk» tir ve Etibank karar almadıkça hükümet böyle bir satışı doğrudan doğruya yapamaz. Bir iktisadi kuruluşun bağında bulunanların baş görevi, bu kuruluşun gelişmesini ve genişlemesini sağlamaktır. Nitekim Çukurova A. O. nı yönetenler Kepez Santralına el atmakla kendi yönlerinden görevlerini yerine getirmişlerdir. Bu konuda Etibank'ı yönetenler ise tamamen ters bir tutum içine düşmüşler, görevlerinin gereğini yerine getirmemişlerdir. Etibank Yöneticileri bu tutum içine ya kendiliklerinden girmişler veya baskı ile itilmişlerdir. Sebep ne olursa olsun, her iki halde de iktisadi devlet teşekküllerinin iyi yönetilmediği ortaya çıkmaktadır. Çünkü eğer Etibank Yönetim Kurulu, bu kararı kendiliğinden verdi ise başında bulunduğu kuruluşu geliştirme ve genişletme görevini çöğnemiş, olmaktadır, eğer karar hükümetin baskısı ile verildi ise bu takdirde de 440 sayılı kanunun özerklik İlkesi hiçe sayılmış olmaktadır.

Bu memlekette bugüne kadar ne yapılmışsa iktisadi devlet teşekkülleri eliyle yapılmıştır. Eğer bugün kalkınmamız yeterli bir seviyeye ulaşamamışsa bunun suçu, iktisadi devlet teşekküllerinin ve diğer iktisadi devlet kuruluşlarının niteliğinde değil, bunların iyi yönetilmemelerindedir. Halbuki memleketin geleceği, bu kuruluşların iyi yönetilmesine bağlıdır. Burada üyelerimize duyurduğumuz bu olay, tahmin ederiz ki, bu gibi olayların ne ilki ve ne de sonuncusudur. Aydın bir topluluğun üyeleri olarak, çalıştığımız kuruluşlarda, devletin çıkarlarına aykırı düşen bu gibi olaylara seyirci kalmazsak, bu memleketin bizlerden beklediğinin bir kısmını da böylece yerine getirmiş oluruz. Görevimiz sadece teknik işlerin yolunda gitmesinden ibaret değildir. Elektrik Mühendisleri Odası olarak Türkiye Elektrik Kurumu Yönetim Kurulunda bir elektrik mühendisi üyemizin bulunmasını isterken amacımız sadece meslektaşlarımızın çıkarlarını gözetmek değil, aynı zamanda Devletin çıkarları da sb'z konusu olunca sesimizi duyurmaktı.